

СУСПІЛЬСТВО В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Білоусько Тетяна Миколаївна

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

В сучасних умовах глобальна інформатизація суспільства та різних сфер людської діяльності стає визначальним чинником розвитку соціальної комунікації як соціально-економічного, інтелектуального та морально-етичного напрямку. Обмін інформацією державного та міжнародного значення, сучасні інформаційно-технологічні рішення обробки інформації, новітні форми трудових ресурсів (інформаційно-інтелектуального характеру) визначають нове суспільно-економічне середовище, а саме інформаційне суспільство. Таке суспільство характеризується розвинутою інформаційно-комунікаційною інфраструктурою та прискореним розвитком високотехнологічних галузей економіки, різким збільшенням доступу громадян до інформації, освіти, культурних надбань, можливостей роботи і спілкування, реалізацією нового, більш високого рівня прав і свобод громадян і, нарешті, високими темпами економічного зростання [1].

Вважається, що історія виникнення концепції «інформаційного суспільства» бере свій початок з робіт австрійсько-американського економіста-дослідника Фріца Махлупа, який в 1933 році почав вивчати вплив патентів на наукові дослідження. Його робота досягла вершини в 1962 році проривною публікацією «Виробництво і розподіл знань в Сполучених Штатах». Махлуп ввів поняття «індустрії знань», до якої він включив п'ять секторів інформаційної діяльності у суспільстві: освіта, наукові дослідження і розробки, засоби

недостатньо вміти самостійно опанувати і накопичувати інформацію, а треба навчитися такій технології роботи з інформацією, коли готуються і приймаються рішення на основі колективного знання. Це говорить про те, що людина повинна мати певний рівень культури щодо поводження з інформацією [4].

Значного поширення в Україні набули концепція і термінологія «інформаційного суспільства» в наслідок з їх поширенням у світі з тими ж, характерними для світу, протиріччями та нерозуміннями у їх застосуванні. Термін «інформаційне суспільство» у більшості випадків використовується як яскравий синонім терміну «інформаційно-комунікаційні технології», а концепція «інформаційного суспільства», і до сьогодні, не отримала глибокого осмислення і адаптації під українські реалії внаслідок занепаду української науки.

Показовою в цьому відношенні є ґрунтовна доповідь науковців Національного інституту стратегічних досліджень, в якій «інформаційне суспільство» трактується просто як «феномен» (явище) без критичного його осмислення, а термін «інформаційне суспільство» використовується синонімічно з термінами «інформаційні технології», «галузь інформаційних технологій» та «інформатизація». Однак у авторів доповіді все ж вистачає об'єктивності визнати, що «для України, яка все ще перебуває в стані цивілізаційної невизначеності, інформаційне суспільство, на жаль, багато в чому залишається радше популярним гаслом із лексики європейських декларацій, ніж реальною практикою» [2].

Україна, обравши євроінтеграційний курс, має орієнтуватися на стратегію розвитку країн-учасниць Європейського Союзу в усіх напрямках життєдіяльності суспільства, зокрема в інформаційній сфері. Саме тому, реалізація стратегії становлення інформаційного суспільства ЄС знаходить своє відображення у відповідних спільних документах України – ЄС. Так, у липні 1994 року було підписано Протокол про наміри між Державним комітетом зв'язку та інформатизації і Генеральним Директоратом XIII (далі – Генеральний Директорат ЄС з проблем інформаційного суспільства), який заклав на офіційному рівні підвалини для спільних дій у сфері інформаційного суспільства. Подальшого розвитку положення даного Протоколу набуло у Меморандумі про взаєморозуміння між Генеральним Директоратом з питань інформаційного суспільства Європейської Комісії і Державним комітетом зв'язку та інформатизації України щодо розвитку інформаційного суспільства, який було підписано 14 вересня 2000 року.

Таким чином, поява і розвиток нових інформаційно-технологічних засобів збору, обробки, зберігання та передачі інформації зумовлюють інтенсивну інформатизацію суспільства.

Інформатизація суспільства – організований соціально-економічний і науково-технічний процес створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб і реалізації прав громадян, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, організацій, громадських об'єднань на основі формування і використання інформаційних ресурсів.

Інформатизація суспільства є однією із закономірностей сучасного соціального прогресу. Цей термін все наполегливіше витісняє широко використовуваний до недавнього часу термін «комп'ютеризація суспільства». При зовнішній схожості цих понять вони мають істотну відмінність.

При комп'ютеризації суспільства основна увага приділяється розвитку і впровадженню технічної бази комп'ютерів, що забезпечують оперативне отримання результатів переробки інформації і її накопичення.

При інформатизації суспільства основна увага приділяється комплексу заходів, спрямованих на забезпечення повного використання достовірного, вичерпного і своєчасного знання у всіх видах людської діяльності.

Таким чином, «інформатизація суспільства» є більш широким поняттям, ніж «комп'ютеризація суспільства», і спрямована на якнайшвидше оволодіння інформацією для задоволення своїх потреб. У понятті «інформатизація суспільства» акцент треба робити не стільки на технічних засобах, скільки на сутності і цілі соціально-технічного прогресу.

Сучасна глобальна інформатизація охоплює різні напрями людської діяльності: суспільно-політичну, навчальну, побутову, соціально-культурну та дозвільну. Тому, враховуючи вищезазначені аспекти інформаційного впливу на різних рівнях і в різних площинах суспільних взаємовідносин, великої уваги потрібно приділити інформаційній безпеці. Завдання останньої полягає у забезпеченні інформаційно-технічної безпеки інформаційними ресурсами та ненавмисних загроз, котрі можуть зруйнувати або зашкодити цілісності, доступності та достовірності комп'ютерній мережі.

Отже, згідно викладеного вище, визначається, що розвиток і впровадження новітніх інформаційно-технологічних засобів обміну інформацією відіграють досить велике значення у формуванні сучасного інформаційного суспільства. Невід'ємною частиною цього процесу є дотримання вимог високого рівня культури людини щодо поводження з інформацією. В умовах зростання ролі інформації, інформаційно-комунікаційних засобів, які забезпечують ефективну інформаційну взаємодію людей та їх доступ до глобальних інформаційних ресурсів, значну увагу слід приділити інформаційній безпеці. Таким чином, щоб сформувати повноцінне інформаційне суспільство, питання стрімкої глобальної інформатизації повинні вирішуватись і бути законодавчо врегульовані на рівні кожної держави, а також на міжнародному рівні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гнатюк С.Л. Проблеми становлення інформаційного суспільства. Стратегічні пріоритети. 2007. №1(2). С. 95-101.
2. Інформаційне суспільство. Вільна енциклопедія «Вікіпедія». URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5_%D1%81%D1%83%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE (дата звернення: 27.11.2016).
3. Дмитренко М. Становлення інформаційного суспільства. Український науковий журнал «Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації»: електрон. наук. вид. 2015. № 2. URL: <http://social-science.com.ua/article/31> (дата звернення: 26.11.2016).
4. Історія розвитку та сучасний стан інформаційного суспільства. Ел. база даних. URL: <http://ua.referat.com/> (дата звернення: 26.11.2016).
5. Максименко Ю.Є. Інформаційне суспільство в Україні: стан та перспективи становлення. Громадська організація «Глобальна організація союзницького лідерства»: